

РОЛЬ КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

Становлення й розвиток особистості відбувається під впливом різноманітних чинників, тому сьогодні **актуальним** завданням закладів освіти стає не тільки професійна підготовка фахівця, але й формування системи його духовних та культурних цінностей. Важливу роль у цьому процесі відіграє мистецтво. У специфічній формі мистецтво виражає те, що переживають, чи мають переживати всі представники конкретного суспільства [8, с.10]. Тому дослідження проблеми культурно-дозвіллевої діяльності у формуванні особистості студентів педагогічних вузів набуває актуального значення. Одним із можливих та ефективних способів залучення студентів педагогічних університетів до мистецької діяльності ми вважаємо їх участь у художній творчості у позанавчальний час.

Проблему молодіжного дозвілля висвітлювали в своїх працях такі науковці як: Л.Виготський, А.Воловик, У.Головаха, І.Бекешкіна, А.Капська, О.Бондаренко, В.Осовський, С.Пішун, Н.Цимбалю. Поняття «культурно-дозвілляєва діяльність студента» вони визначають як добровільну діяльність студента у вільний час від навчання, яка спрямовується на засвоєння культурних цінностей та формування на їх основі ціннісних орієнтацій, задоволення особистих художньо-естетичних, духовних, моральних потреб та інтересів, стимулювання розвитку творчої активності, вдосконалення здібностей та навичок, самовираження особистості. Зарубіжні наукові школи дозвіллезнавства визначають дозвілля як соціальну цінність та необхідну умову для всебічного розвитку особистості, акцентують увагу на виховному потенціалі клубного закладу, здатного активно впливати на духовний світ особистості (Т.О`Браєн, М.Дж.Картер, М.К. Мелвін, С.Рей) [5, с.7].

Освітньо-виховні можливості роботи клубних об'єднань та їх педагогічний потенціал у різні часи вивчали вітчизняні та зарубіжні педагоги (У.Алеман, Р.Вейдел, О.Гриценко, І.Дзюба, Х.Дюрст, Г.Загадарчук, Р.Зюдєн, А.Макаренко). Наукові концепції зарубіжних вчених розглядають клуб як культурно-дозвілєвий, рекреаційний, художньо-творчий центр, каталізатор дозвілєвий, художньо-творчий центр, каталізатор дозвілєвої самодіяльності та громадської ініціативи, метою якого є підвищення духовної якості життя кожного індивіда завдяки його участі у різних видах дозвілля та рекреації [5,с.3]. Відомі вітчизняні педагоги А.Макаренко та В.Сухомлинський відзначали розвивальну роль клубної роботи, у процесі якої можуть успішно розвивальну роль клубної роботи, у процесі якої можуть успішно розвиватись уява, пам'ять, почуття, мислення. А.Макаренко вважав, що «жоден навчальний заклад не може обійтись без клубної роботи, і що клуб це обов'язкова ланка у загальному педагогічному процесі» [3, с.170-173].

І.Петрова визначає, що «дозвілєва діяльність» це культурно творчий процес, що стимулює розвиток творчої індивідуальності, передбачає поліваріативність культурно-дозвілєвих та рекреаційних заходів , створює умови для виявлення та задоволення дозвілєвих потреб та інтересів і утвердження на цьому підґрунті системи цінностей особистості [5,с.3].

Організацією культурно-дозвілєвої діяльності студентів засобами мистецтва у вузах займаються соціально-гуманітарні відділи, студентські клуби, студентські молодіжні творчі об'єднання, які є полі функціональними інститутами соціалізації студентської молоді, центрами спілкування, відпочинку та творчості. У цьому зв'язку актуалізувалися дослідження багатьох аспектів проблеми дозвілля, проте специфіка організації культурно-дозвілєвої діяльності студентів педагогічних університетів ще не стала предметом окремих наукових розвідок.

На сучасному етапі гуманізації та гуманітаризації суспільства педагогічний університет повинен сконцентрувати у своїй освітній та виховній системі найрізноманітніші форми та методи навчання і виховання, де належне місце повинно займати мистецтво як важливий чинник формування культури. Через вплив на почуття мистецтво здійснює пізнавальну, розвивальну, аксіологічну, естетичну, гедоністичну та інші функції, що дає змогу реалізувати цілісний підхід до формування культури особистості студента як необхідної складової його професійної підготовки.

Сьогодні завдяки комплексному застосуванню мистецтва значно підвищується виховна дія навчального процесу. І якщо проблема залучення студентів до творчості та вивчення культурно-мистецької спадщини на факультетах мистецтв у педагогічних та мистецьких закладах освіти вирішується за рахунок вивчення фахових дисциплін (історія мистецтв, культурологія, ритміка, музичне мистецтво, вокал тощо), то у студентів не мистецьких спеціальностей університетів, де у навчальних планах відсутні предмети художньої спрямованості, ця проблема й досі потребує вирішення. Особливої гостроти вона набуває стосовно музичного мистецтва.

Сучасні педагоги та музикознавці все частіше звертаються до вивчення ролі сучасної молодіжної музики у вихованні молоді. Наприклад, Н.Попович вважає, що специфіка жанрово-стильової багатогранності естрадно-музичного мистецтва полягає у могутньому емоційно-естетичному впливові на сприйняття особистості завдяки винятковому ритмічному багатству, інтонаційній своєрідності, мистецтву імпровізації, окремим специфічним прийомам інструментування, що характерні для більшості видатних естрадних музичних творів. Б.Брилін розглядає рок-музику як надзвичайно ефективний засіб естетичного виховання. На думку науковця, у рок –мистецтві, як і в будь-якому іншому(класичному чи народному), існує емоційно-естетична мотивація творчого вибору, що запобігає витісненню власне, творчості й перетворенню її на суто раціональний акт [6].

Дослідниця питання організації роботи молодіжних аматорських колективів Т.Фурсенко виявила, що переважна більшість керівників гуртів ігнорують інтереси та потреби своїх вихованців у сфері молодіжної музики [9]. У свою чергу, І.Сілютіна вважає, що в наслідок того, що духовні потреби студентів часто задовольняються через так зване масове мистецтво, «у молоді спостерігаються зниження вимогливості що до якості художньої продукції й недостатній розвиток потреб і здатності до високого духовного катарсису» [7,с.12].

Таким чином, у результаті аналізу проблеми культурно-дозвілєвої діяльності у формуванні особистості студентів педагогічних університетів ми дійшли **висновків** про те, що згідно з їх культурологічною функцією та враховуючи позитивний вплив мистецтва на розвиток особистості, в університетах слід організувати роботу культурно-мистецьких центрів, де на заняттях гуртків, аматорських колективів та під час концертно-виконавської діяльності студенти залучаються до мистецтва, при цьому ефективним чинником в організації цієї роботи може стати сучасна молодіжна музика. Вважаємо також, що компаративне вивчення зарубіжного досвіду у цій сфері дозволить виявити найбільш ефективні форми і методи культурно-дозвілєвої діяльності особистості студентів педагогічних університетів.

Література

1. Бондаренко О.О. Організація культурно-дозволєвої діяльності студентів класичних університетів засобами мистецтва // Наукові записки.-2008.-№4.-с.99-102.
2. Долгая Н.В.Виховання духовності старшокласників засобами молодіжної музичної субкультури: Автореф. дис. на здобуття наук. Ступеня канд. пед. наук: спец.13.00.07 «Теорія і методика виховання». – Херсон, 2006. – 20с.

3. Макаренко А.С. Сочинения: В 7т. – М.: АПН РСФСР, 1985.- Т. 5. – С.170-173.
4. Ортега Д. Місія Університету // Ідея Університету. Антологія / Д.Ортега. – Львів: Літопис, 2002. – с. 67-107.
5. Петрова І.В. Організація культурно-дозволевої діяльності у клубах країн Західної Європи та США: Автореф. Дис..канд. пед. наук: 13.00.06 «Теорія, методика і організація культурно просвітницької діяльності». – К., 2000. -20 с.
6. Попович Н.М. Специфіка жанрово-стильової багатогранності естрадного музичного мистецтва: (Вибрані матеріали науково-практичної конференції «Художньо-освітній простір України в контексті новітньої історії». – Київ, 2007) [електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.culturalstudies.in.ua/kns3_5.php.
7. Сілютіна І.М.Формування емоційної культури студентів педагогічного училища засобами мистецтва: Автореф. дис. на здобуття наук.ступення канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Професійна педагогіка» / І.М.Сілютіна. – Луганськ, 1998. – 17 с.
8. Смікал В.О.Формування емоційної культури майбутнього вчителя засобами мистецтва: Автореф. Дис..канд. пед.наук: 13.00.04 «Професійна педагогіка».- К.,2002. – 22с.
9. Фурсенко Т.Ф.Формування ціннісних орієнтацій підлітків у галузі музичної культури в позашкільних навчальних закладах: Автореф. дис. к.п.н: 13.00.07 «Теорія і методика виховання». – К., 2005. – 20с.

Захарченко Алла Василівна – старший викладач кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання.